

Nr 318.

Av herr Gustafsson, Karl, m. fl., i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till kommunalskattelag m. m.

I Kungl. Maj:ts proposition nr 213 har Kungl. Maj:t beträffande ömsesidiga sakförsäkringsbolags skattskyldighet följt särskilda utskottets förslag förra året, vilket i sin ordning anslöt sig till då föreliggande proposition utom i fråga om relationstalet för skattefri avsättning till utjämningsfonderna. Enligt propositionen finge nämligen avdrag för dylik avsättning ske, till dess utjämningsfonderna nådde ett belopp av tjugu gånger den på året belöpande premieinkomsten för egen räkning för brandförsäkring ökat med två gånger motsvarande premieinkomst för annan försäkring. Som en kompromiss mellan propositionen och ett motionsvis framfört förslag att sänka siffran tjugu till fyra satte utskottet relationssiffran till tio, och har nu Kungl. Maj:t ansett sig böra intaga samma ståndpunkt.

1927 års kungliga förslag till reglering av de ömsesidiga bolagens skattskyldighet var i allt väsentligt byggt på skatteberedningens förslag i ämnet. Redan i yttrande över sistnämnda förslag hade ett antal större ömsesidiga sakförsäkringsbolag ingående kritiserat förslaget samt hemställt, att de för sakförsäkringsbolagen hittills tillämpade beskattningsnormerna måtte få bestå.

Liknande ståndpunkt intogs också av motionärer vid 1927 års riksdag (I: 274 och 275 samt II: 367 och 368), vilka yrkade avslag å Kungl. Maj:ts förslag och anhöllo om ny utredning av frågan, i avvaktan varå det borde förbli vid status quo.

Sedd för sig är frågan om de ömsesidiga sakförsäkringsbolagens beskattning ej någon liten fråga. Utom för bolagen såsom sådana är den av betydelse för mängden försäkringstagare (delägarna) i alla delar av landet och inom skilda samhällslager. Att frågan likväl blev av fjolårets utskott rätt styvmoderligt behandlad och i kamrarna knappast ägnades någon särskild uppmärksamhet, är emellertid rätt förklarligt. Den hörde ej till de ledande principfrågorna i det väldiga lagkomplexet, vilket, omfattande hela vårt direkta beskattningssystem, på en gång förelåg till utskottets och kamrarnas granskning. I år är visserligen materialet lika omfattande, men nu är det i de flesta avseenden kända och utdebatterade saker, som kommit igen. Även en och annan detaljfråga borde alltså i år kunna påräkna uppmärksamhet med större utsikt till beaktande av framförda önskemål. En sådan förhoppning hos de ömsesidiga bolagen ligger bakom föreliggande motion, och motionärerna kunna tillägga, att intresset för frågan och far-

Bihang till riksdagens protokoll 1928. 3 saml. 96 häft. (Nr 318—322.)

hågorna för dess lösande i enlighet med propositionen under det år som gått vunnit starkare utbredning och särskilt på ett mera aktivt sätt numera delas också av den stora mängden hithörande läns-, härads- och sockenbolag.

De ömsesidiga bolagens synpunkter i ämnet hava utförligt gjorts gällande såväl i yttranden över kommunalskattekommitténs och skatteberedningens förslag (det senare refererat i 1927 års proposition, s. 217 ff.) som senast i fjolårets motioner. Vi kunna därför inskränka oss till en kort sammanfattning med tillägg av ett par förut ej beaktade synpunkter.

Till en början får ej förbises de ömsesidiga bolagens ursprung i lagbjudna sammanslutningar av mer eller mindre lokal natur till ömsesidig hjälp vid brandskador efter uttaxering bland medlemmarna. Deras karaktär av inrättningar i allmänt intresse får anses alltjämt kvarstå, särskilt givetvis hos läns-, härads- och sockenbolagen. Om frihet från företagareintresse och verksamhetens allmännytta ligga till grund för den skattefrihet, som enligt förslaget fortfarande skulle tillkomma exempelvis hypoteks-föreningarna och dem överordnade kassor, synes samma skäl kunna åberopas av de ömsesidiga bolagen för enahanda förmån.

Jämför man å andra sidan de ömsesidiga bolagen med aktiebolagen, till vilkas förmån förslaget komme att verka, framstår den praktiskt betydelsefulla skillnaden, att de senare i vida större utsträckning kunna utjämna sina risker. De äro icke hänvisade till bestämda kretsar eller områden för sin verksamhet och kunna i regel teckna försäkringar såväl i stad som på landsbygden, i utlandet likaväl som inom landet. De kunna också både giva och taga återförsäkringar i vida större omfattning än de ömsesidiga bolagen.

I diskussionen i ämnet har städse varit obesträtt, att någon rationell gräns, över vilken utjämningsfonderna försäkringstekniskt icke behövde stiga, icke kan uppställas. Vilket gränstal som väljes, blir det godtyckligt. Vi hava redan erinrat om de tre olika siffror, som figurerade under fjolårets riksdagsbehandling och var för sig väl närmast voro uttryck för vad vederbörande trodde bolagen kunna tåla vid ur fiskalisk synpunkt. Då det emellertid från Kungl. Maj:ts sida hävdats, att föreliggande fråga icke är att bedöma från synpunkten av det allmännas skatteintresse, förefaller det rätt svårbegripligt, att man emot den skattskyldiga partens bestämda uppfattning vill söka genomföra en reform, vars sakliga och tekniska lämplighet är så tvivelaktig.

Ett anmärkningsvärt avsteg från eljest gällande principer är vidare den föreslagna uppdelningen av bolagens rörelsevinst i två delar, räntevinst och vinst av själva försäkringsrörelsen. Försäkringsbolagens hela inkomst måste anses vara i lika mån avsedd för verksamheten och blir ju också i praktiken utan åtskillnad så använd. Om man överhuvudtaget vill medge skattefrihet för avsättning till utjämningsfonder, är det svårt att förstå, varför

detta icke skall gälla sådan avsättning, varifrån än medlen därtill kommit. Följden måste ju bliva, att under ett dåligt år, med stora brandskador, någon skattefri fondering ej alls kan äga rum, fastän just då varje konsolidering vore särskilt önskvärd. Detta är en mycket viktig anmärkning mot förslaget, men uppdelningen i fråga är å andra sidan en så väsentlig del av reformen, att en rättelse härutinnan måhända synes komma det hela att vackla.

Av antydda och andra, tidigare framförda skäl vidhålla vi de ömsesidiga bolagens uppfattning, att den föreslagna reformen icke bör komma till stånd och att i avvaktan på ett sakligt starkare förslag hittillsvarande praxis får fortgå.

Skulle riksdagen likväl finna sig böra i princip vidbliva utskottets ståndpunkt i fjol, lärar i allt fall en differentiering vara på sin plats. Av ömsesidiga bolag förekomma, som bekant, tre huvudgrupper, nämligen de större ömsesidiga bolagen med verksamhetsområde, faktiskt eller möjligt, över hela riket, läns-, härads- och sockenbolag av natur att lyda under försäkringslagen samt bolag för försäkring av egendom å landsbygden, å vilken sagda lag icke äger tillämpning.

För närvarande äro de tre grupperna likställda med hänsyn till skattskyldigheten. Enligt förslaget skulle den tredje gruppen bliva fri från skatt för sin inkomst av rörelse, varemot mellangruppen skulle jämföras med den första gruppen. Man frågar sig, om det ej vore naturligare att draga skattskyldighetsstrecket mellan de båda första grupperna.

Vad ovan sagts om de ömsesidiga bolagens allmännyttiga och i viss mån publika karaktär gäller i särskild grad och, såsom det vill synas, i lika mån de båda grupperna av mindre bolag. De äro knutna till kommunala eller sekundärkommunala områden och framstå onekligen som ett slags kommunal- eller länsinrättningar, måhända i högre grad än t. ex. hypoteksföreningarna. Och uppdragen att sitta i socknarnas brandstodskommittéer eller bolagens styrelser torde närmast uppfattas såsom ett slags allmänna förtroendeuppdrag.

Hos samtliga dessa bolag är också den gamla uttaxeringsprincipen förhärskande på ett betydelsefullare sätt än hos de stora riksbolagen. Att vissa bolag uttaga en mindre förskottspremie för året, ändrar icke detta förhållande. Den slutliga regleringen bestämmes dock efter uttaxering.

En följd härav är, att dessa bolags fondbildning är av relativt mindre styrka, något som i sin ordning medför, att, såsom också reformens förespråkare påpekat, densamma tillsvidare icke skulle få någon praktisk betydelse för andra än riksbolagen. Man måste då osökt undra, varför mellangruppen av bolag skall behöva dragas in under en lagstiftning, som under överskådlig tid komme att för dem, på få undantag när, bliva en lag på papperet. Enda resultatet skulle ju bliva mycket onödigt besvär för såväl bolagen som taxeringsmyndigheterna.

Både teoretiska och praktiska skäl tala alltså för att, om åtskillnad i skattehänseende skall göras mellan olika ömsesidiga bolag, gränsen drages mellan riksbolagen, å ena, samt övriga bolag, å andra sidan.

På någon mera ingående granskning av förslagets invecklade detaljer hava vi ej kunnat ingå. I ett par avseenden synas dock ändringar ofrånkomliga.

Det har redan erinrats om de växlande gränstalen för den skattefria fonderingen. Det synes tydligt, att, då så olika tal som 20, 10 och 4 kunnat förordas, något sakligt underlag knappast kan föreligga för någon av dessa siffror. Då emellertid siffran 20 är den, som försäkringsinspektionen, skatteberedningen och i fjol Kungl. Maj:t var för sig föreslagit, bör ju förutsättas, att bakom densamma ligger den mest tillförlitliga skälighetsprövningen. En sänkning av denna siffra har ej heller med någon utredning motiverats. En sådan åtgärd skulle också innebära ett frångående av den fastslagna utgångspunkten för reformen, att den icke åsyftade någon ökad skatteintäkt för det allmänna utan blott en utjämning inbördes av försäkringsanstalternas skattebörda. Vi få därför bestämt yrka, att ifrågavarande maximisiffra icke sättes lägre än 20.

Jämväl i annat avseende, nämligen beträffande grundbeloppet för inkomst- och förmögenhetsskattens beräkning, synes förslaget onödigt strängt. Detta grundbelopp har föreslagits till sex procent av det beskattningsbara beloppet. Vi hänvisa härvid till vad, enligt referat å sid. 220 och 221 i prop. nr 102 förra året, de ömsesidiga bolagen anfört i sitt yttrande över skatteberedningens förslag. Det är oss bekant, att med tillämpning av Kungl. Maj:ts föreliggande förslag ett av de större ömsesidiga bolagen skulle för en inkomst lika med fjolårets få en skatt till det allmänna av 15 procent av inkomsten, något som torde vara hårdare än avsett varit. För statens del torde det bliva tillfyllest med någotdera av procenttalen 4, som föreslagits i fråga om sparbankerna, eller 3, som föreslagits såsom det regelmässiga för andra juridiska personer än aktiebolag och solidariska bankbolag.

Slutligen vilja vi fästa uppmärksamheten vid en annan brist i maximeringsregeln. Det föreslås i anvisningen till 30 § förslaget till kommunal-skattelag såsom maximum tio gånger »den på året belöpande premieinkomsten» etc. Denna regel bör förtydligas så att, såsom väl är åsyftat, bolag, som hava allframtidsförsäkringar eller eljest försäkringar, för vilka i förskott upptagits premie på en gång för flera år, klart äga rätt att i den »på året belöpande» premieinkomsten inbegripa beräknad andel av dylika engångspremier, alltså i realiteten jämväl viss ränteinkomst.

Under åberopande av vad ovan anförts få vi hemställa,

att riksdagen måtte

1) avslå vad i 30 § i Kungl. Maj:ts förslag till kommunal-

skattelag med tillhörande anvisning föreskrives rörande beräkning av inländska försäkringsanstalters nettointäkt av rörelse, såvitt angår ömsesidiga sakförsäkringsbolag;

2) vid bifall till 1) besluta, att ömsesidiga sakförsäkringsbolags skattskyldighet för inkomst skall tillsvidare bedömas efter i hittills följd praxis tillämpade grunder samt i skriftelse till Kungl. Maj:t anhänga om förnyad utredning i ämnet;

3) vid avslag å 1) besluta sådan ändring i 53 § 1 mom. d) förslaget till kommunalskattelag, att där givna bestämmelse kommer att omfatta samtliga ömsesidiga läns-, härad- och sockenbolag för sakförsäkring; samt

4) likaledes vid avslag å 1) besluta de ändringar i punkt 2 av anvisningen till 30 § förslaget till kommunalskattelag, som föranledas av vad ovan anförts rörande *dels* olämpligheten av att i beskattningsväg skilja mellan ränteinkomst och inkomst av själva försäkringsrörelsen, *dels* höjning av jämförelsetalet 10 till 20, *dels* ock förtydligande av uttrycket »den på året belöpande premieinkomsten för egen räkning».

Tillika få vi anhänga, att vederbörande utskott måtte, vid tillstyrkande av motionen helt eller delvis, vidtaga erforderliga ändringar i lagtexten.

Stockholm den 12 april 1928.

K. J. Gustafsson.

Erik Anderson.

M. Svensson.

O. A. Ernfors.

Jöns Pålsson.

Per Gustafsson.